

Adrian Předa - Josef

Dívám se na provaz a malé tělíčko, jak padá a bouchne děsivě o zem, pevně je obejmú, zůstáváme oba ležet a prší, prší na nás. Bubnování deště zvolna, pomalu slábne, hluk se vzdaluje a je už daleko, teď už je daleko... Hledám světlo... objeví se jako záblesk... světlo... někde se zrodilo světlo... blíží se ke mně nebo běžím já k němu?... a znenadání se propadám tam, kde není ani prostor ani čas, do duhové chodby. Uuummmooo....

* * *

"Zde jsou objektivní údaje o masovém hnutí ruské dělnické třídy, které se vztahují na příští období a na základě zkušenosti uvědomělého dělnictva nevyvratitelně dokazují správnost linie naší strany..."

Světlo z velké světelné tabule na paláci "Rudá jiskra" se matně leskne na Jamesových křídlech. James se pokouší strčit mi do ucha sosák, a tak ho raději sundám z ramene a vyhodím, ať si letí. "V.I. Lenin: Sebrané spisy, sv. 20". Zatřepetá křídly z nerez plechu, usadí se mi na druhém rameni a pokračuje dál v průzkumu. Vylepím poslední plakát a poodstoupím o dva kroky. "Směle vpřed ke komunismu!" hlásají tři mládežníci s odhodlaným pohledem upřeným kamsi do dále přes zbořeniště za mými zády.

I soudruzi, kteří vystoupili z džípu natřeného maskovací barvou, se pozorně dívají. Kontrol je stále víc od té doby, co třídní nepřítel vylepil plakát s družstevnicí ohánějící se srpem, nad kterou stál nápis: "Se srpem v ruce hledám kladivo". Než hlídkám došlo, že je to jen další zákeřná rána imperialismu, který nikdy nespí, heslo znal snad každý.

"Výborně, soudruhu pionýre!" pochválí mě jeden z nich a přehodí si kalašnikova na druhé rameno. Zním ho, vede bordel o dvě ulice za rohem od mé vily.

Otočím se, vesele zasalutuj u a přitom sevru levou pěst za zády. Bez prostředního prstu. Pak si seberu své věci a hvízdnu na Jamese, který se zájmem zkoumá mrtvého potkana. Ujdeme jen pár kroků a v tu chvíli mi až do morku kostí projede ohlušující hřmění, v uších mi zalehne a já zařvu, protože vím, co přijde, protože při tomhle zvuku jsem se nikdy nezmýlil. "Pojď sem!" křiknu. James je vyděšený, zmateně kličkuje. Popadnu ho a vrhneme se oba do nazelenalé louže plné splašků, které vytekly z prorezavělých sudů s odpadem. Soudruzi za námi jen udiveně zírají z džípu a jejich šoferovi se už nepodaří nastartovat, protože v mžiku propukne peklo. Čtrnáctapůlky duní ze všech stran a ničí všechno kolem, vzduchem létají kusy omítky, ti tři jen škubavě poskočí a jsou jako řešeta ještě dřív, než zápalný granát hozený pod přední kapotu nadzvedne vůz, zatočí s ním ve vzduchu a rozpráší ho na kousky. K požáru se pomalu ze všech stran sjíždějí Andělé temnot na svých silných motocyklech podobných pojízdným továrnám. Každý z nich má navíc i dvě dvanáctsedmičky.

Vypadají hrozně. Stejně jako oni. Na zádech mají vrytý do kůže svůj symbol - obrácenou pěticípu hvězdu v kruhu. Jsou všichni mladí a vědí, že jim nic nepomůže, když padnou do rukou komunistickým hlídkám. Jenže právě to se jim líbí.

Smějí se, když strhávají mé plakáty, smějí se, když si stoupnou nad mrtvoly a zkoušejí je uhasit z vlastních zdrojů. Vůbec nestojím o to, aby si mě všimli, tak vytáhnu Jamese, který leží pod mnou a začíná už být trochu nervózní, a pak se proplížíme k nejbližšímu průjezdu. Tam se zvednu a běžím jako šílený do další ulice a ještě dál, dokud mi stačí dech, potom si sednu na obrubník a ztěžka oddychuji.

"Viděls to? Strhali nám plakáty!" Nezdá se, že by se to Jamese nějak dotklo, ale přesto zvedne jakoby tázavě sosák. Zasměju se. "Jo, ale už jsme dostali zapláceno! A vůbec, s námi si Andělé účty nevyřizovali... Vstávej, jde se domů!"

Zvedneme se právě ve chvíli, kdy z obchodu za námi vyjde ven prodavač s klackem v ruce. Je to obchod cukrovinkami. Otočím se k němu a tomu člověku najednou dojde, že by té mrňavé, hrbaté, plešaté stvůře, jejíž odraz vidí ve výloze, moc rád nabídl pár dobrot. Přinese nám velký sáček, já poděkuji a odcházíme. Zůstane tam stát a přemýšlí, proč to k sakru udělal.

Domů dorazíme pozdě. Uma spí jako andílek, a když ji přikrývám kabátem, zeptá se mě, jakou barvu mají Jamesovy kalhotky. Usměju se, vstřím Jamese do jeho krabice, ale kalhotky mu nesvléknu prostě proto, že žádné nemá. Položím vedle Umy sáček se sladkostmi, a ještě než přes nás přetáhnu lepenku z krabice, vyndám tvou fotografii, maminko, znovu ti pohladím vlasy a oči a řeknu: "Dobrou noc, mám tě moc rád."

* * *

RUMUNSKO

Úřední název: Rumunská komunistická konfederace

Poloha: na JV Evropy, při dolním toku Dunaje mezi 43°15'06" - 48°15'06" SŠ a 20°15'44" - 29°42'24" VD.

Hranice: Ukrajina (1770,8 km), Černé moře (245 km), Turecko (687,2 km), Srbsko (449,9 km)

Rozloha: 237 500 km²

Obyvatelstvo: 16 142 000 (hustota: 68 obyv./km²)

Úřední jazyk: rumunština

Hlavní město: Bukurešť (828 500 oby v., 604 km²), od roku 1862 hlavní město Rumunska, první písemná zmínka z 20. 9. 1459

Územní členění: 45 států

Měna: 1 Leu = 100 bani

Přírodní podmínky: (...)

Dějiny: (...) 19.6.2012 vyhlásily jižní ukrajinské provincie za podpory Rumunska a Moldavska nezávislost. Vojenská intervence Ukrajiny vyvolala diplomatickou reakci Rumunska, vedla k přerušení vzájemných styků a 28. 10.2012 přijal Parlament "Prohlášení nezávislosti všech rumunských států". Přes všechny pokusy mezinárodní veřejnosti o urovnání konfliktu vyhlásila 1. 1. 2013 Ukrajina Rumunsku válku. (...) Přestože se zpočátku zdálo, že se rumunská armáda ubrání, byla nakonec přinucena stáhnout se na jih a v létě roku 2013 se fronta ustálila na linii Karpat, řeky Siretu a severního okraje dunajské delty. Válka pokračovala téměř dva roky a vyčerpala oba státy. (...) 5. 5. 2015 uskutečnila Ukrajina na jihu Rumunska jaderný útok, jehož cílem byla velká města, poté došlo k prolomení fronty u Brailly a k obsazení jižní a západní části země. Rozhodnutí napadnout jadernými zbraněmi sousední stát vyvolalo ve světě ostré protesty ostatních vlád. 8. 5. 2015 přijala Rada bezpečnosti Rezoluci č. 1227, známou později pod názvem "šestidenní embargo" (viz UKRAJINA) (...) 18.5.2015 byla podepsána Kyjevská mírová smlouva mezi Ukrajinou a Rumunskou komunistickou konfederací, v níž se nově nastolená vláda zavázala uhradit válečné reparace ve výši 6 miliard dolarů ve zlatě (...) (Petit Larousse - "Státy světa", str. 614-618)

* * *

"Ahoj!"

Seděl jsem v posledním patře jednoho opuštěného domu a díval se na světla noční Bukurešti, teplo z města příjemně sálalo až sem nahoru, hvězdy vesele pomžikávaly. Tma stírala žalostný obraz, jaký skýtal pohled za denního světla, a já pohupoval nohama do prázdna, jen se díval a díval a bylo mi dobře.

Ten hlas zazněl tak jasně, že jsem málem přepadl přes okraj. Chytil jsem se pevně zbytku zábradlí, i když mi strach ještě projížděl až do konečků prstů na nohou a rozhlížel jsem se kolem. Nikde nikdo.

"Ehm... ahoj!" zamumlal jsem nejistě.

"To mě mrzí, že jsem tě vylekala! Co tady děláš?"

Byl to milý a hřejivý hlas, který jako by člověka hladil někde uvnitř v hlavě a přitom to vůbec nebyl hlas. Rozhlédl jsem se pozorně kolem sebe a pokrčil rameny. Kdo je zvědavý, bude brzo starý a rychle umře.

"Sedím jen tak a koukám na hvězdy..."

Ozval se nadšený smích, zazvonil, zatočil se mi v hlavě a ten hlas vesele prohlásil:

"To je krásné! Mohla bych se s tebou taky dívat na hvězdy?"

Moje hvězdy to nebyly a i kdyby, nevěděl jsem, proč by mi to mělo vadit.

"Prima, tak si trochu poposedni, abych se sem vešla!"

A najednou se objevila vedle mne, bylo to cosi drobného s dlouhými blondatými kudrnami. I když jsem nechodil do kursů společenské výchovy,

přece jen jsem si leccos přečetl o tom, jak se má chovat gentleman, a tak jsem si odkašlal a představil se:

"Ehm... Je mi velkou ctí a nesmírným potěšením, slečno, budete-li se mnou pozorovat hvězdy. Dovolte, abych se představil..."

Předepsanou poklonu jsem raději vynechal, protože bych riskoval, že spadnu přes okraj zábradlí.

"...váš navždy oddaný služebník Josef!"

Zaznělo to téměř dokonale. S širokým máchnutím jsem smekl klobouk zdobený pery a naklonil se, abych jí políbil ruku. Nebylo to moc snadné, protože jí dlaně vyrůstaly přímo z ramen.

"Josef, Jossef! Jossseffff!" zasmála se krátce. "To chutná jako sodovka!"

"Ssssoodofffka!" opravil jsem ji.

Zdálo se, že má téměř nevyčerpatelné zásoby smíchu. Jako by jí tryskal z prstů, asi proto, že nemohla zatleskat rukama, a byl neuvěřitelně nakažlivý, klokoval a nutil člověka, aby se usmíval od ucha k uchu.

"A jak říkají tobě?"

"Víš, mně se líbí tvoje jméno!" poskočila a na chvíli zaváhala. "Vadilo by ti, kdybych se taky jmenovala Josef?"

"Ne," pokrčil jsem rameny, "ale je to klukovské jméno."

"Aha!" řekla zklamaně.

"A jak ti říkají rodiče, nebo kamarádi, spolužáci?"

"Mně nikdy nikdo nijak neříká..." Jen vychovatelky někdy křiknou: Tyzatracenájednagumo! Jasně, to je ono!" A zase jsem zaslechl veselé cupitání. "Jmenuju se Jednaguma!"

Pochopil jsem a v duchu se mi vybavil obraz, na který už jsem zapomněl.

"Ty bydlíš... v sirotčinci RKS? Tam vedle UV? V tom velkém domě, kde to smrdí plísni, s mřížemi na oknech a s ostnatým drátem na plotě?"

"Já nevím," pokrčila jen rameny. "Je tam ale hrozná otrava, nemám, s kým bych si promluvila. Jen Danuts se chce se mnou bavit, ale on je hrozný žrout, celý den si dělá bonbóny a cucaje. Já si povídám i s ostatními, ale někteří mě neslyší a ti, co mě slyší, se zase vyděsí, takže to už radši ani nezkouším... Ale ráda si povídám se psy, oni mě slyší, hraju si jenom s nimi, běháme spolu a v poledne zpíváme: "Sláva tobě, rodná strano, šťastné naše dětství zpívá, tramtarára tram..." a já s nimi zpívám taky, víš, já mám svou květinu a poprosila jsme Danutse, aby mi dal cukr, květinám prý cukr dělá dobře a taky jsem zkoušela mluvit s vychovatelkami, ale jsou jako z kamene a oni mě neslyší..."

"Kdo?" zeptal jsem se, zmatený z toho přívalu podrobností.

"Děcka, když zpíváme. Víš, u nich vychází hlas odněkud z krku, jako u tebe, a to já nedokážu, ale zpívám s nimi taky, jenže mě nikdo neslyší. Jen Danuts. Budeme se dívat na ty hvězdy?"

Úplně jsem na chudinky hvězdy zapomněl.

"Jednaguma! To... je hezké jméno." Moc přesvědčivě to neznělo, a tak jsem honem dodal: "Jenže trochu moc dlouhé. Víš co, budu ti říkat Uma. Ano?"

"Uma?" a zase se rozezněl ten příval smíchu a radostné cupitání. "Uma, Uma, Uma... To se bude určitě líbit Griveiovi, pohodí ocasem a bude mít radost. Grivei není pes, on je kůň, chtěla jsem mu dát oves, jenže Danuts mi dal jen cukr, ale on má rád i cukr, Grivei nám vozí jídlo, Danutsovi se nebude líbit Uma! Danuts má rád jen ty svoje bonbóny a..."

Seděli jsme úplně nahoře, na samém okraji domu a Uma mi vrátila v jednom kuse v hlavě. Do té doby mi ještě nikdo nikdy toho tolik nepověděl, je to fajn mít kamaráda, se kterým může člověk pozorovat hvězdy. Po chvíli Uma ztichla, zeptala se mě, kde jsou hvězdy, já jí odpověděl, že obvykle nahoře, a v té noční Bukurešti jsme se na ně dívali, já a Uma, dlouho jsme se na ně dívali, i když jsem si hned zpočátku všiml, že její čelo končí u kořene nosu.

* * *

"Situace v Rumunsku (období 1. 1. 2016-1. 1. 2017) (...)

- *porodnost*: 20,4 na 1000 obyvatel

- *úmrtnost*: 102,8 na 1000 obyvatel

- *dětská úmrtnost*: 15,6 na 1000 narozených

- *vrozené malformace u novorozenců*: 76,3 na 1000 obyvatel (...)"

(Zpráva Mezinárodní zdravotnické organizace, str. 362-364)

* * *

"Pcha!"

Zvedl jsem k ní oči a pokrčil rameny.

"To ty jsi chtěla, abych ti četl..." Prosila mě, abych jí četl nahlas, a já měl u sebe jen jednu knihu, ale i ta byla stará a trochu ohořelá, našel jsem ji na cestě a věděl jsem s určitostí, že se jí nebude líbit. Uma byla unavená, toulala se bůhvídkde. "Byla jsem si popovídat s děcký." Ona říkala všem "děcka", ať už šlo o obyvatele starobince nebo vrabčáky, jenže já byl zvědavý, co přijde dál, a tak jsem pokračoval:

"Hoblování je způsob třískového obrábění kovů, který sestává z kombinace hlavního přímočarého vodorovného pohybu a..."

"Pcha!" přerušila mě znovu.

Díval jsem se na ni a usmíval se. Byla ohromně sympatická, skamarádili jsme se a neminul jediný den, kdy by se Uma vedle mě neobjevila. Teď seděla pod jedním z těch ohromných plakátů, které zaplavily město. "150 let od narození Tatička," vyřvávala rudá písmena a dobrácky se z něj usmíval gruzínský knír v uniformě.

"Je to prostě odporné! Říkej tomu radši 'stahování kůže', ať je to výstižnější. Třískové obrábění!" vyprskla. Zvolna se zvedla a odplula k opuštěné zrezivělé karoserii pokryté prachem, která ležela na boku o kus dál.

"Cítil jsi někdy, co se děje v takovém obráběném kusu železa? Víš, co dělá? Pláče! Řezali ho, ohýbali, pálili a tloukli do něj, jen aby zůstalo v nějaké úplně pitomé poloze!"

Dotkla se karoserie a rychle ucukla, jako by se spálila o rozžhavené železo.

"Pláče." potvrdila.

"Má sloužit k nějakému účelu... To je technologie!" Mluvil jsem potichu, tak trochu s pocitem viny, jako bych já sám vymyslel tu karoserii, která tam o kus dál ležela v nesmyslné poloze na boku jako služka, kterou už nikdo nepotřebuje. "V tom je její účel, byla stvořena, aby pomáhala člověku... aby ho..."

"Aby pomáhala člověku... Člověk si musí pomoci sám!" odsekla Uma. "Všechny ty zrůdnosti, které stvořil tak, že mrzačil všechno kolem, nejsou nic víc než jeho vlastní berle. Snad experimenty, prosím, zvláštní případy, ale nakonec jsou to stejně jen jeho berle, ne? Mazlí se s nimi, blýská je, chlubí se s nimi, přemýšlí, jak je učinit ještě elegantnějšími, ještě pohodlnějšími, aby měly co nejméně nedostatků, aby byly co nejlevnější a tak pořád dál... A přitom by bylo mnohem jednodušší je zahodit a chodit na svých vlastních nohou."

"Ano, ale až do teď se to vždycky dělalo takhle... Představ si třeba invalidu! Přece po něm nemůžeš chtít, aby prostě jen tak zahodil berle! Možná už nemá sílu používat své vlastní nohy a k tomu, aby mohl chodit, jsou dobré i berle."

Začal padat krvavě rudý soumrak, pološero se mísilo s červeným světlem ohromné hvězdy nad hotelem Intercontinental a Umina tvář ztvrdla, vyvstaly v ní ostré rysy.

"Problém není v tom, že nemůže používat nohy, problém je v tom, že on už ani neví, že něco jako nohy existuje. Jakmile narazí na nějakou novou situaci, hned pevně popadne ty své milované berle. Jenže se taky může stát, že když se jen budeme držet těch svých berlí, nevyřešíme už nikdy nic, a pak se objeví něco jiného, něco úplně zvláštního a přesáhne to nejen naši schopnost věci řešit, ale i naši schopnost je pochopit. Co jsme dělali až do teď? Chceme létat? Tak si vyrobíme stroje! Chceme se rychle pohybovat? Tak si vyrobíme stroje! Chceme získat energii? Tak si vyrobíme stroje! Chceme vyrábět stroje? Tak teda musíme nejdřív vyrobiť stroje, které vyrobí stroje... I děti se už rodí s berlemi, a když si jeden z tisíce uvědomí, že může používat taky své nohy, hned ho označí za nenormálního, šoupnou ho do šuplíku s nápisem 'parapsychologie' a pak už to nikoho nezajímá!"

Uma se svinula a začala se pomalinku vznášet vzhůru jako růžový balónek, úplně se podobala růžovému balónku, určitě růžovému, ale proč zrovna růžovému, to jsem nevěděl a napadlo mě, že kdybych ji štipnul do nosu, zavržalo by to.

"Mozek je ten nejzáračnější stroj a nepotřebuje žádné berličky! Musíme ho nechat, aby pracoval volně. Svobodně! Rádi bychom navštívili vzdálené

galaxie, ale ono to něco stojí a při rychlosti světla 300 000 km za vteřinu, ach ach! Trvalo by nám to celý život, ale není pak lepší čučet jen tak do nebe? S berličkami jsme se přece dobelhali až na Měsíc a všude jinde to určitě bude stejné! A jestli se objeví něco nového, pak uvidíme, co s tím uděláme! Rádi bychom poznali, co je v hloubi Země, ale i ty nejhlubší vrty jen trochu poškrábaly zemskou kůru! Kdybychom tak dokázali udělat lepší přístroje! Chtěli bychom proniknout do nitra atomu, ale potřebujeme větší cyklotrony! Kdybychom tak mohli postavit cyklotron veliký jako zeměkoule... Tohle všechno jsou jen berle, které máme v mozku, a nikdo nechápe, že nám snad pomůžou zlézt horu, ale nikdy nám nedokážou pomoci, abychom vzlétli..."

"Takže co?"

"Takže co?!" Růžový balónek nadskočil. "Musíme to jen pochopit! Nic víc než pochopit! Všechno je v nás a v tom, co nás obklopuje. Existuje tady něco, jakási moc, nějaká síla, která je všude, ale je skrytá. Stačí, abychom si něco přáli a ona se nám ozve. Chceme energii? Energie opravdu vytryskne tam, kde ji budeme potřebovat, a nebude k tomu nutné žádné palivo. Že chceme nemožné? Existuje jen slovo 'nemožné', to ostatní je pouze v zadání. Perpetuum mobile? To přece nejde! Co říká první a druhá termodynamická věta?! Zbytečně se pokoušíte, nejde to! Musíme konečně pochopit, že tohle je jen konkretizace a nic víc! Nejde to, ale jen za jistých podmínek. Člověk musí vědět, že chce perpetuum mobile, uvědomit si, že tato síla existuje, a pochopit ji. Je nepochopená, protože není vybuzená, a není vybuzená, protože je nepochopená." Uma na chvíli ztichla. "Chceme se pohybovat rychleji? Chceme létat?"

Na zlomek vteřiny zmizela a pak se zase objevila vedle mne s malou květinou v ruce.

"Myšlenka nezná rychlost." Vzal jsem si květinu, voněla trochu neurčitě, voněla životem, voněla křehce, voněla Umou. Nevím, kde ji vzala. Zima byla mírná, ale stejně bylo příliš chladno na květiny.

"To, co chceš, ale znamená změnu... Znamená to, že musíme změnit vývoj dějin, znamená to vrátit se na cestu, po které jsme přišli, dostat se až zpátky na to rozcestí, kde jsme možná zahnuli na špatnou stranu, a pustit se jinou cestou, ale ani tahle cesta nemusí být správná... a tak pořád dál, s nekonečným počtem pokusů. Není to trochu příliš?" zeptal jsem se.

Pohrával jsem si s její květinou. Zavoněla smutkem, když mi Uma odpověděla:

"Ano, znamená to změnu... Zásadní změnu a ta je nejtěžší. Znamená to změnit myšlení, struktury, lidí. Nemusíme se vracet cestou, kterou jsme přišli, musíme jen zbořit zdi, které nás oddělují od jiných cest. Oproti tomu rozcestí, oproti začátkům máme teď tu výhodu, že jsme cestou vyrostli. Ani technika, která tady vznikla, není špatná, ale musí nám pomoci vnímat zdi, bořit je a nenosit klapky na očích."

"Takže berle člověka by se měly používat k boření zdí?" Uma mlčky přikývla. "A co když ten invalida něco takového nechce? Co když ví, že zdi jsou, silné, a myslí si, že všechna ta námaha za to nestojí? Proč by neměl jít svou cestou?"

"Protože někde na té cestě je možná slepá ulička a tam už mu berle nebudou k ničemu. Čím dále jde vpřed, tím silnější jsou zdi. Bude se muset vrátit a to ho strašně vyčerpá, protože potom bude cesta velice dlouhá. A možná, že na zpáteční cestě padne."

"Víš, jedno přísloví říká: 'Starého koně tahat nenaučíš.' Nebo tak nějak. 'Možná' není to správné slovo, které by našeho člověka přimělo bořit zdi, 'možná' je něco tak vzdáleného, že to nikdo ani nevnímá. A možnost slepé uličky vypadá tak nepravděpodobně a abstraktně, že by za ni nikdo nedal ani zlamanou grešli. Tak je to!"

"Je to možnost, ne hrozba. Ale každá možnost se může do určité míry naplnit... Ano, máš pravdu!" přikývla Urna. "Náš invalida je 'starý kůň'. Chodit jinochodem se musí naučit už hříbata a tady nejde o biologický věk, jde o lidi, kteří mají v sobě jakési 'něco', to 'něco', které jim umožní, aby si uvědomili, že existují i jiné cesty. Musíme se všichni semknout, ne fyzicky, ale jinak, řekněme 'duchovně', a vyměňovat si informace, učit se být přáteli, přemýšlet společně, jak všechno změnit. Pojd'me založit takovou školu, školu pro všechny!"

"Školu???" vykřikl jsem. "Už jen při tom slově se mi chce zvracet."

"Ano, školu! Opravdovou školu, do které by každý chodil rád, školu s opravdovými učiteli, školu, která by dělala víc, než cpala do hlavy informace. Takovou, která by vychovávala Lidi."

Na chvíli se odmlčela, padla noc, začalo být i zima a ve vzduchu se zdálky ozýval tlumený hluk pospíchajících vozů, vánočních stromků, skleněných koulí a neexistujících vloček padajícího sněhu.

"Víš, my jsme měli štěstí, že jsme se už takoví narodili," dodala Uma. Pohrával jsem si s květinou a vypadla mi z ruky. Soustředil jsem se, zvedl ji a sarkasticky se zašklebil.

"Vždycky, když se podívám do zrcadla, tak vidím, jaké štěstí jsem měl!"

"Jde o to, co každý z nás skrývá pod kabátem..." Trochu mě zamrzelo, že jsem předtím jako blbec plácnul takovou hloupost, ale Uma se tvářila lhostejně. "Vždyť říkám," pokračovala, "měli jsme štěstí, že jsme se narodili jinačí, že máme nohy. Od nás musí vzejít změna, nemyslím od nás dvou, ale od těch, kdo jsou stejní jako my. Když se budeme učit jedni od druhých, tak třeba bude naše generace nakonec jiná, třeba přesvědčíme i ostatní, že hvězdy nejsou jen světýlka na nebi, že země není jen něco, po čem chodíme, že některé věci jsou úplně jiné, než se zdá na první pohled. Ale k tomu potřebujeme jeden druhého, k tomu se musíme spojit dohromady s těmi, kdo jsou stejní jako my..."

"Myslím, že jsi až moc nadšená." Neřekla na to nic, jen poslouchala. "Dobře, prosím! Spojíme se všichni dohromady. Fajn! Jenže k tomu, aby parta dětí změnila celý systém, proměnila všechny struktury, i když pokojnou cestou,

jen tím, že bude učit druhé, že vnese něco nového do tohohle mamuta, který už jen stařecky sotva funí, promiň, ale to je šílenství! Hvězdy nejsou hvězdy, Země není Země... Vezmi si nějakého člověka z ulice a řekni mu třeba, že..." tady jsem se trochu zarazil, ale pak jsem znovu před sebou uviděl tu karoserii..." že železo není železo! A jsou dvě možnosti - buď ho to nebude vůbec zajímat, protože jemu je úplně fuk, jestli je to železo nebo měď, anebo mu bude všechno úplně jasné a bude tě mít za blázna. Pro něj prostě železo je železo a basta! Jak můžeš dokázat, že nemá pravdu?"

Uma náhle zmizela, napadlo mě, že se naštvala, ale hned zase byla zpátky, přinesla nějaký nerez plech, kus železobetonu a pár kovových spon, neřikal jsem nic, jen jsem se na ni díval a ona se přikrčila, pohladila kov, změkčila ho, až celý zvláchněl, protékal, vlnil se jí pod rukama, odléval a já se jen fascinovaně díval a nedokázal od toho odtrhnout oči, úplně mě to hypnotizovalo. Uma skončila, připlula ke mně a políbila mě na tvář.

"Všechno nejlepší!"

No ovšem, 21. prosinec! Mé narozeniny. Podíval jsem se na dárek. Udiveně kroutil sosákem, myslím si, že byl překvapený, poprvé spatřil město, bylo chladno, ale pohyboval se lehce, když se pokusil vzlétnout, a já se díval chvíli na něho, chvíli na Umu, Uma se na mne usmívala, a tak jsem se taky usmál, byl to nádherný dárek.

Uma chtěla dát i jemu jméno Josef, ale já jí řekl, že Josef Vissarionovič a já je snad až dost. A tak jsme ho pojmenovali James.

* * *

"Bylo nebylo, a kdyby nebylo, nebyla by ani žádná pohádka. V jedné daleké zemi za sedmero horami a za sedmero řekami kdysi dávno, v dobách, kdy blecha tancovala se slonem a jehňata si hrála s vlky, kdy ovce honily chudáky lvy a jim šlo o kůži, žili byli v té zemi král s královnou. Měli vše, čeho se jim zachtělo, bydleli v překrásných hradech, spali v prachovém peří a jedli nejvybranější pamlsky, ale přesto prese všechno nebyli šťastni, protože neměli děti. A tak nechal král rozhlásit po celém království, aby přišli do paláce nejučenější doktoři a nejproslulejší ranhojiči. Ti však jen dlouze pokývali učenými bradami a vrátili se, odkud přišli.

Až tu jedné noci zaduněla brána hradu hlasitými údery. Když strážé otevřely, ohyzdná žebračka žádala, aby ji uvedli ke králi. Král ji přijal ve velkém sále a tam mu žebračka nabídla toto: Královna povije dítě výměnou za to, že budou spáleny všechny knihy pohádek, že v celém království bude zakázán smích a nikdo nikdy už nebude snít.

"Ale jak bych to mohl zařídit?" zeptal se udiveně král.

"O to se postarám já..." zašklebila se žebračka. "Vaše výsost s tím musí jen souhlasit..."

Král si přál dědice víc než cokoli na světě, a tak řekl: "Jestliže královna zůstane samodruhá, máš mé slovo, že tvé požadavky budou splněny..."

V tu chvíli se po celém hradě rozezněl ďábelský smích a všechny svíce zhasly. Než je stráž zнову zažehly, žebračka zmizela a nikdo si nepovšiml hada, který se odplazil z trůnního sálu.

Nedlouho poté se nad královstvím objevily těžké mraky. Vše kolem pomalu zšedlo, všechno ztratilo smysl a zem se naplnila nářkem a noční můrou, lidé chodili zamračení, dětem přestaly zářit oči a všichni měli zažloutlé vyzáblé tváře, veselé písně zmizely a láska neměla jiný cíl než peníze.

A žebračka se objevila znovu. Spokojeně si mnula ruce porostlé ropuší kůží. Nebyla to jen tak nějaká obyčejná žena, ale sama Zlá víla a teď už se jí nikdo nemohl postavit na odpor. Dobré víly musely uprchnout, protože tam, kde není radost, nemohou žít.

Před svým útekem však jedna dobrá víla ukryla svůj nejcennější poklad, Vševědoucí zrcadlo, pod kamenem a pronesla tato slova: "Kdo to zrcadlo najde a pochopí, proč zde bylo zanecháno, pozná, co dělat, aby přemohl Zlou vílu." A pak víly odešly a za nimi zůstal jen smutek a zmar.

Zatím v paláci královna vskutku zůstala samodruhá, ale když se král zprávu dozvěděl, už se nedokázal radovat. Od setkání z onoho večera zůstal navždy zamlklý a zachmuřený. A měl vskutku vážný důvod, proč být zachmuřen. Ke všem pohromám se připojila i ta nejstrašnější - válka. Na hranicích země se shromáždili barbaři ze severu a byly jich spousty, jako písku v moři, neboť je podněcovala Zlá víla, jejímiž poslušnými poddanými byli.

Nekonečné dny a noci trval boj. Malé vojsko krále statečně odolávalo, a když už se osud bitvy zdál nerozhodný, Zlá víla použila svá kouzla. Z hlubin země vyrazily houby rozsévající smrt a každý, kdo na ně pohlédl, byl na věky ztracen. Královské vojsko bylo poraženo a král v boji zahynul. Nářek a tma pak zaplavily zem, neboť všechna naděje zmizela. .

Královna smutně předla na jednom z balkónů paláce, když tu vyrazila k nebi čarodějná houba. Jakmile ji spatřila, ucítila, jak se do jejího těla začal spár prokletí, a poznala, že i malého prince postihne zlé kouzlo. Chtěla ochránit alespoň jeho srdce, a tak ukryla svou tvář do talismanu, požehnala mu silou mateřské lásky a za cenu vlastního života přivedla malého prince na svět. Nad zemi zaplavenou barbary se vznesl dětský pláč...

Léta plynula a malý princ, který dostal jméno Josef podle jednoho z barbarských bohů, rostl jako z vody. Trápil se, protože lidé kolem něho byli zlí a necitelní jako kámen. Jeho srdce však talisman chránil před kouzlem Zlé víly, a tak se nepřestával ptát: "Hvězdy jsou krásné, vidíte?"

"Jaké hvězdy?" ptali se lidé a bili ho.

"Nebe je krásné, vidíte?" ptal se princ.

"Jaké nebe?" ptali se lidé a bili ho.

"Proč mě bijete?" ptal se.

"Protože jsi jiný než my," říkali lidé a zase ho bili. Ale maminčin talisman ho chránil a on se dál díval na nebe a na hvězdy.

Jednoho dne našel princ Josef uprostřed cesty zrcadlo, které v zemi zanechala Dobrá víla. Mnozí se pokoušeli do něho pohlédnout, ale čarovné zrcadlo jim jen ukázalo jejich pravou podobu a oni se do něho nevydrželi dívat. Princ zvedl zrcadlo z prachu a spatřil v něm překrásnou zemi s veselými lidmi, zemi, v níž se všichni cítili šťastni, ve které neznali ani smutek, ani zlobu, ani bolest.

"Takové místo někde je..." zaslechl v tu chvíli jakýsi hlas.

Princ se otočil a netrpělivě se zeptal:

"Kde? Chci se tam dostat!"

"To záleží jen na tobě," odpověděla květina.

Sehnul se a pohladil ji. "Ty jsi tak krásná!"

"Jsem květina," řekla květina. "Kdysi nás bývaly miliony a celý svět jen zářil. Dnes už jsem zůstala jen já."

"Řekneš mi, jak se tam dostanu?"

"Já nevím, ale možná to ví naše vládkyně, princezna Uma."

"A kde najdu vaši princeznu?" zeptal se princ.

"Nech se vést srdcem..." řekla květina a zmizela. V tu chvíli pochopil, že to byla sama Dobrá víla, ještě jednou pohlédl do zrcadla a vydal se na cestu.

A tak náš princ chodil křížem krážem, chodil dlouho a dlouho, až nakonec našel vládkyni květin. Princezna Uma plakala, protože všechny její květiny zahynuly, a on pocítil velkou lítost. Prosil ji, ať už přestane plakat, protože v té zemi, do které měli dojít, bylo množství květin.

"Chtěla bys jít se mnou?" zeptal se. "Víš, je to nádherná země..."

Princezna Uma si utřela slzy. "To je přece náš svět. Takhle vypadal předtím, než jej Zlá víla zaklela."

Princ z toho byl trochu zmatený a potom řekl:

"Tak tedy musíme hledat Zlou vílu a její kouzlo zlomit. Až se lidem zase vrátí radost a dobro v duši, objeví se i květiny."

"Já vím, jak vílu najít," řekla vládkyně květin. "Přebývá v Jeskyni nicoty. Ale cesta tam je nebezpečná. Každého, kdo se k ní přiblíží, promění víla v kamenný sloup."

"Ano, ale když má člověk po boku přítele, kouzlo neúčinkuje. Půjdeš se mnou?"

A tak se vydali k Jeskyni nicoty. Čím dále šli, tím nehostinnější a děsivější byla krajina. Podél cesty stály stovky kamenných sloupů, v než se proměnili odvážlivci, kteří se pokusili přemoci Zlou vílu. Mrazivý chlad kolem stále rostl. "Je z jejího srdce," zachvěla se princezna, ale šli pořád dál a drželi se pevně za ruce, až došli k obrovitému ústí jeskyně, které se podobalo dračí tlamě, a vstoupili dovnitř.

Jeskyně byla hluboká, a oni šli a šli stále dál, až se dostali k obydlí Zlé víly.

"Co zde pohledáváte?" zasyčela Zlá víla, když je spatřila, a pokusila se je oba proměnit v kámen, ale princ s princeznou se drželi za ruce a kouzlo na ně nepůsobilo.

"Přišli jsme, abys nám pověděla, jak vyléčit lidi!" řekl odvážně princ a vytáhl mamčin talisman.

"Ne! Odstup, odstup ode mne!" ucouvla zděšeně víla.

"Prozrad' nám to!" přidala se i princezna Uma. Marně Zlá víla ustupovala a zakrývala tvář před talismanem, oni šli beze strachu dál.

"Slitování!" zaskučela. "Všechno vám řeknu, jen tu věc schovejte..."

Princ se zastavil: "Mluv!"

"Musíte vzít hvězdný prach..." koktala Zlá víla. "A rozptýlit ho do vzduchu..."

"Ale kde najdeme hvězdný prach?" zeptali se.

"Tam, na druhé straně času... v Zemi zítřka... Už nemohu... Slitování!" A její obrysy se začaly pomalu rozplývat. "Aaa-ach!" zaječela ještě a zmizela dočista.

Ozvala se hromová rána a oni se náhle probudili na povrchu.

"Zlá víla už není," oddechl si princ Josef.

"Ano, ale zlé kouzlo trvá," řekla princezna. "Musíme zbavit lidi i toho prokletí." Pohlédli si do očí. "A proto musíme jít do Země zítřka."

"Ano, musíme..." usmáli se na sebe a vydali se pomalu ruku v ruce na cestu.

"To je krásné..." Po celou tu dobu, kdy jsem vyprávěl, Uma mlčela a to už je co říct.

"Líbilo se ti to?" Otázka byla zbytečná, věděl jsem, že se jí to líbilo, ale zeptal jsem se prostě jen tak, z marnivosti autora, který chce být chválen.

"Ano, ano!" Přišla ke mně a pohladila mě. Jak krásně mě hladila! Hrál jsem si se svým talismanem, s milovaným, už vybledlým obrázkem, a jako by mi narostly svaly, tak krásně jsem se cítil...

"Ale stejně si myslím," řekla, "že nás Zlá víla podvedla. To místo, které hledáme, zatím ještě neexistuje, musíme si ho vytvořit sami."

A já slavnostně prohlásil:

"Ano, ale je to začarované místo! Když ho člověk musí vytvořit, znamená to, že ho chce. A když ho chce, tak to místo někde existuje. A když existuje, člověk ho musí hledat!"

Uma neřekla dlouho nic.

"A dostali se nakonec do té Země zítřka?"

"O tom už se v pohádce nevypráví, ale já myslím, že ano..."

Hvězdy nad námi klidně čekaly chvíli, kdy budou proměněny na prach a rozptýleny v nicotě.

* * *

V ulici Akademie je světlo jako ve dne. Přeskakuju kaluže, reklamy osvětlují všechno kolem a krysy zmatené jejich pestrobarevným přívalem pobíhají pod nohama chodců. Vesele se tu kšeftuje, všechno pro vaše svaly, nafukovací ženské, starší lyže, kokain, elektronika, stranické průkazy, nenafukovací ženské, cestovní pasy, vysloužilé stroje, čínské konzervy, ale žádné zbraně, na to je zákon, trh se zbraněmi je jinde, o pár ulic dál, hned vedle Policie. Nějaký cikán mi hučí do uší a myslí si, že mě ukecá: "Hele, šéfe, že seš to ty, pŭlgigahardisk, úplně zadara, levnějc nepořídíš!" Za chvíli to vzdá a slyším, jak zase hučí někde vzadu do někoho jinýho: "Hele, šéfe..."

Proplétám se mezi davem, ošklivě to tu smrdí potem, kšeftem, nadávkami, rychlými, obratnými prsty. Přejdu rychle kolem několika stánků a už jsem na volnějším prostranství, domů to není daleko. Nesu si v podpaží pár knih, vyměnil jsem je v antikvariátu za jídlo z jídelny, Uma bude mít radost. Pár blbců se na mne přilepí: "Koukej, co dokáže jeden děravěj prezervativ! Hele, pidižvíku, nemáš cígo?" Měl jsem až po krk těch jejich vtípků na mou adresu, a tak jsem se postaral, aby se porvali mezi sebou. Právě sprchlo, vzduch je čistý, svěží a voní, prostě nádherný večer!

Zahnu za roh a vidím Kobry. Jsou tři. Uma se pomalu houpe ve vzduchu, jeden z nich ji trochu rozhoupává a ostatní dva kropí mou lepenkovou vilu benzínem. Prostě se baví...

Kobry... Jejich skupina má jedno zvláštní společné znamení. Pod břichem, v místech, kde jiným obvykle matka příroda nadělila něco jiného, má každý z nich implantovanou kobru. Jsou strašně nebezpeční. Zabitím Kobry si můžete přijít na hodně peněz, ale nikdo se do podobných akcí raději nehrne.

V jednom rohu leží polámaný James, dívám se na Umu a jako by mi v žaludku něco pomalu vybuchlo, vytrhnu z plotu kovovou tyč, ale není ve mně zuřivost, je to něco chladnějšího než kapalný vzduch, v svalech mám trojnásobnou sílu, železný kyj je jako cukrová třtina a chlad, který vře tam ve mně uvnitř, najednou vytryskne ústy. Zařvu jako zvíře, hlava prvního pukne jako meloun rozčísnutý ve dvě, toho třetího mám pod kontrolou, vidím ho v tu chvíli, jak stojí s očima upřenýma do prázdna, a druhý už nestačí udělat vůbec nic, protože vytáhnu tyč z té kaše a vrazím mu ji do huby. Zachroptí, asi se mu nezdá moc estetické, jak ta tyč trčí vzadu z hlavy, klidně ho nechám, ať si vznese své umělecké připomínky, a pak se ztěžka skácí. Zbývající Kobra hledí dál přihloupě do prázdna. Had pod ním zvedne hlavu a naduje krk, ale mě vztek ještě vůbec nepřešel, had neklidně syčí, nelidský chlad tam uvnitř mne trvá a zvednu znovu tyč. Zakvičí a jen se svijí na zemi, už nemá, kam by si implantoval třeba jen žížalu, mám ho pod kontrolou, a tak se zvedne, vezme kbelík s tím, co ještě zbylo z benzínu a klidně se podpálí.

Odhodím tyč a zvracím, jsem nadobro vyčerpaný, teď, když všechno skončilo, cítím jen něco obrovského a bolestného, brání mi to polknout, mám pocit naprosté prázdnoty, jsem jenom zvíře, které zabilo jiná zvířata. A Uma se houpe dál v poryvech větru, lhostejně, netečně.

Posbírám Jamese, automaticky ho pohladím s pohledem stále upřeným k tomu provazu, který skřípe. Večer předtím jsme si povídali a Uma řekla: "Když lidé něčemu nerozumějí, vyděsí se a udělají všechno, jen aby se zachránili. Utíkají a ničí." Systém se v sebeobraně podvědomě bránil jako každá živá bytost, která se pokouší uchovat si svou nedotčenost, a Kobry byly jen jeho nástrojem. Pár dětí přemýšlelo o tom, že něco změní, a nehybná drtivá většina sociální medúzy asi vycítila, že se někdo staví proti proudu. Takových dětí se může spojit dohromady víc, stanou se z nich dospělí a k přechodu na jinou úroveň by došlo příliš prudce, a tak ta složitá, obdivuhodná a nenahraditelná společnost okamžitě zareagovala. Medúza to vycítila, prostě to nějak vycítila a já tu teď stojím a dívám se na Umu. Má trochu udivený výraz, ani v poslední chvíli nepochopila, co se děje, všechno se stalo příliš náhle, příliš násilně a já se bojím přeříznout ten provaz, jako by ji ztráta vertikální polohy zabila navždy, cítím, jak se mi krk svírá stále víc, málem se už dusím a v tu chvíli mě osvobodí pláč. Stydím se, jsem přece už velký kluk, ale nedokážu přestat, padnu na kolena a vzlykám a déšť padá a padá dál. Uma pláče se mnou, slzy jí zvolna stékají po tvářích, ale voda z mých očí je jen podružným jevem, tím hlavním je bolest, která mě trhá na kousky.

"Všichni... všichni... maminka, James, Uma..." koktám a nevidím už nic, nevidím zbořeníště, mrtvolu ani město, to město, které mi vzalo všechno, nenávidím ho, dědka plesnivýho... "Copak to nejde jinak?! To se pokaždé dokážeš tak dobře ubránit, pokaždé vyhraješ?! Pokaždé si upraviš po svém tu svou zahradu, pokaždé posekáš to, co přečnívá? Copak se musím i já zařadit?!" křičím s tváří zvednutou k nebi. Šátrám bezmyšlenkovitě rukama v blátě. "Ano, výsosti, ano, šílený bože, ano, budu jako ti druzí, slibuji, slibuji, že už nebudu jiný. Porazil jsi mě a jediná věc, kterou teď udělám, bude, že se pomstím, strašlivě se pomstím! Jsi šťastný, bože? Líbí se ti to? Líbí se ti, že se pomstím na všech?!"

Uma pláče tiše dál, vidím ji přes závoj vody, co bys dělala ty? Rozhlížím se ztěžka kolem sebe, známá místa, déšť, nepodíváme se spolu na hvězdy? Prší, James je celý mokrý a zablácený, zrezaví, už se nehýbe, ani Uma se už nehýbe, ale ano, fouká na ni vítr, padá na ni déšť, fotografie taky navlhla, i já jsem mokrý, vidí? Květiny, cucavé bonbóny, James, Zlá vila, déšť, déšť, déšť... Princ Josef a...

Vstanu, zdá se, že prší, už neplač, stydím se za to, co jsem řekl, Umo, fakt se stydím, ne, neporazil mě, ale jsem tak strašlivě sám, už mám jen zmoklou fotku a dvě malá tělíčka, už neplač, Umo, ale Uma pláče dál a pohupuje se ve větru, Uma tančí...

"Ne, bože, neporazil jsi mě!" Vrávoravě vstanu, jsem plný bláta. "Ty bys mě chtěl zastavit, vidí? Ale mě nezastavíš, neporazil jsi mě a já nebudu sám. Protože já si pro ni dojdu. A přivedu ji zpátky..."

"Přivedu ji zpátky..." opakuji před Umou.

Dívám se na provaz, malé tělíčko padá a bouchne děsivě o zem, pevně je obejmú, zůstáváme oba ležet a prší, prší na nás.

Bubnování deště zvolna a pomalu slábne, hluk se vzdaluje a je už daleko, teď už je daleko... Hledám světlo... objeví se jako záblesk... světlo... někde se zrodilo světlo... blíží se ke mně nebo běžím já k němu?... a znenadání se propadám tam, kde není ani prostor ani čas, do duhové chodby. Uuummooo....

* * *

Proberu se a strašně mě bolí hlava, hrozilo mi, že se zblázním, překročil jsem své meze. ONI mě mohli potrestat, ale neudělali to, bolí mě hlava, mozek, oči, bolí mě všechno, ale na tom už nezáleží, svírám dál v náruči to mrtvé tělíčko, jsem špinavý a zablácený, ale ne, na tom už nezáleží, protože slyším milý a vřelý hlas, který jako by člověka hladil někde uvnitř hlavy, slyším ten drahý hlas:

"Dobré jitro!"

Chtěl bych ji políbit, ale nemůžu, zvedám se, povedlo se mi to, povedlo, chtěl bych ji obejmout, ale nemůžu, dívám se dolů, do bláta, hladím to maličké tělo, pohřbím je později, ale na tom už nezáleží, a tak řeknu prostě:

"Dobré jitro, Umo!"

* * *

Soumrak se rudě vznáší v nás, sedíme tam, kde jsme se poprvé setkali, jsme nahoře, nad přerývaným hukotem města, nad tlumenými ozvěnami výbuchů, dole je smrt a rámus, tady nahoře jsme jen my a klid a umírající slunce.

*"Není třeba otevírat oči,
ale zrak.*

Já volám:

*Není třeba napínat uši,
hudba světa uši používá
jako ten, kdo porazil
zed' nebo kmen stromu."*

Jen dole je smrt a řinčení zbraní, tady je světlo básníkovy duše za soumraku, vznáší se v nás a je takový klid..."

"A co teď?" zeptá se Uma.

"A co teď?" jako by se ptal i polámaný James.

"Odejdemo spolu..."

"Spolu..."

"Spolu?" podiví se kousky Jamese.

"Tam, Umo... Do Země zítřka."

"Ano, ano, ano..." jako by kývl souhlasně James, zatřepe malounko křídly a jako každý motýl vzlétne.

přeložila Jitka Lukešová
ilustroval Ivo Spasov